זון אויפגאנג — 5.56.
זון אונטערגאנג — 6.52.

דאס
אידישע וואָרט
THE GATEWAY OF THE WEST
THE ISRAELITE PRESS

די איינציקע אידישע צייטונג אין מערב קאנאדע עסטאבלירט אין 1910 דערשיינט יעדן טאָג

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

וועטער: קלאר און קיל

Vol. 20, No. 182. Winnipeg, Thurs. Sept. 11, 1930.
Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג
דאָנערשטאג יח׳ אלול, תר״ץ.

פּרעמיער ר. ב. בענעט צייכנט אָן זיינע פּלענער צו באַקעמפן ארבעטסלאָזיקייט

פּילסודסקי פאַרזעצט די פירער פון אָפּאָזיציע אין געפענגעניש

ווארשע, סעפט. 11 (איטא).— הער־מאן ליבערשטיין, אידישער פירער פון די פוילישע סאציאליסטן, איז צווישן די ארעסטירטע אין פארבינדונג מיט'ן באַ־ריכט וועגן א דערוואַרטעטן צוזאמענ־שטוים צווישן דעם צענטער און דעם לינ־קען בלאָק.

ווארשע, סעפט. 11.— מארשאל פּיל־סודסקי, דיקטאטאר פון פוילן, האט פאר־זעצט אין געפענגעניש 22 דעפּוטאטן, פירער פון די אָפּאָזיציאָנעלע פּארטייען. צווישן זיי געפינט זיך אויך וויטאס, פריי־ערים פירער און געוועזענער פרעמיער. זיי אלע זיינען אָפּגעפירט געוואָרן אין פעסטונג אין ברעסט־ליטאָווסק, און ווע־רען אָנגעקלאָגט אין "פאַרברעכן קעגן דעם פּרעזידענט און דער מלוכה".

דער ווארשעווער אדוואקאטן פאראיין האט גלייך פאררופן א ספּעציעלע זיצונג און האט פּראָטעסטירט קעגן פּילסודסקים האנדלונג, ווי אן אומקאנסטיטוציאָנעלע און אומגעזעצלאכע. די אָוונט צייטונגען וואס האבן געדרוקט דעם דאָזיקן פּראָ־טעסט זיינען קאָנפיסקירט געוואָרן.

—(::)—

נייע ארגענטינער רע־גירונג זיצט פעסט אין זאָטל

בוענאס איירעס, ארגענטינע, סעפּט. 11.— די נייע פּראָוויזארישע רעגירונג פון גענעראל אוריבורו זעט אוים צו זיצן פעסט אין זאָטל, האָבנדיק די סענטימענ־טען פון דער גרעסטער מערהייט פון דער באַפעלקערונג אויף איר זייט. קיין שיסע־רייען זיינען ניט פאָרגעקומען אין לאַנד פאר דעם לעצטן טאָג.

אין בוענאס איירעס הערשט נאָך אבער קריגס צושטאנד, און ארעסטן פון פּאַרדעכטיקטע אין אנהייננגערשאַפט צום אלטן רעזשים ווערן פאָרגעזעצט. די צענ־זור איז אויסערגעוויינלאך שטרייננג. דער געוועזענער פּרעזידענט איריגאיען ווערט נאָך אלץ געהאלטן אן ארעסטירטער אין די קאזארמעס אין לא פּלאטא.

אידישע פירער אַפּעלי־רען פאר האיאס

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

בערלין, סעפּט. 11 (איטא).— צען טויזנט אידישע עמיגראנטן וועלן פאר־בלייבן הילפלאז, אויב די האיאס וועט אויפגעבן איר ארבעט אין אייראָפּע, — איז דערקלערט געוואָרן פון די רעדנער אויף א קאָנפערענץ פון אידישע כלל־טוער און פאַרשטייער פון דער פּרעסע, פּאררופן דאָ אין פארבינדונג מיט'ן באַ־ריכט, אז די האיאס קלייבט זיך צו אויפ־צוגעבן איר ארבעט אין אייראָפּע.

די קאָנפערענץ האט באשלאסן צו אַפּעלירן צו די אמעריקאנער אידן זיי זאָלן ווייטער פאַרזעצן די ארבעט. עס ווערט באַקאנט, אז אן אַפּיל צום אמערי־קאנער אידנטום וועט קירצלאך ארויסגע־לאָזן ווערן. צווישן די וואס ווערן דער־וואַרטעט אונטערצושרייבן דעם אַפּיל זיי־נען: דר. עדוארד בערנשטיין, דר. לעא בעק, ח. נ. ביאליק, פּראָפ. שמעון דוב־נאָוו, שלום אַש און דער פראנצויזישער גראנד ראבי, איזראעל לעווי.

—(::)—

טאָראָנטער באַפעלקע־רונג איז 621,596

טאָראָנטאָ, סעפּט. 11. — לויט אן אָפּשאַצונג פונ'ם אסעסמענט קאָמישאַ־נער איז טאָראָנטער באַפעלקערונג איצט 621,596, — א וואוקס פון 15,226. די אסעסמענט (אָפּשאַצונג פון אייגנטום ווערט פאר שטייער צוועקן) איז איצט איבער א ביליאָן דאָלאר, און איז גע־וואקסן אויף איבער 40 מיליאָן דאָלאר פאר'ן יאָר.

זאָגט אז געהעכערטע טאריפן וועלן שאפן ארבעט פאר 25 טוי־זענט ארבעטסלאָזע אין א פאָר חדשים צייט. — ביז די טא־ריפן וועלן אָנהויבן ווירקן גיט די רעגירונג אוים 20 מיליאָן דאָלאר צו פאַרלייכטערן די לאַגע.

אָטאַווא, סעפּט. 11.—די רפואה קעגן ארבעטסלאָזיקייט איז א העכערער טא־ריף, האט פּרעמיער ר. ב. בענעט דער־קלערט ביי דער נעכטיקער זיצונג פונ'ם הויז. ביז אָבער די ווירקונג פון די גע־העכערטע טאריפן וועט זיך ארויסזייגן, פּראָיעקטירט די רעגירונג אויסצוגעבן צוואנציק מיליאָן דאָלאר צו פאַרלייכטערן די לאַגע.

גענוי ווי דאָס געלט וועט אויסגעגעבן ווערן קאָן נאָך דער פּרעמיער דערווייל ניט דערקלערן. דער פּלאַן אָבער איז צו העלפן די פּראָווינצן און מוניציפּאַליטעטן אָנצוגיין מיט געזעלשאַפטלאַכע ארבעטן. דאָרט וואו ארבעטסלאָזע דאַרפן גע־שטיצט ווערן, וועט די פעדעראלע רעגי־רונג ביישטייערן א גלייכן חלק מיט די מו־ניציפּאַליטעטן און פּראָווינצן.

די וויכטיקסטע אונטערנעמונג וואס די רעגירונג וועט שטיצן פון דעם פאָנד וועט זיין דער דורכפיר פונ'ם טראנסקאָנטי־נענטאַלן שליאך. דאָרט וואו דער וועג דאַרף נאָך אויסגעשניטן אָדער פאַרענ־דיקט ווערן, וועלן די באַטרעפנדיקע פּראָ־ווינצן קריגן באַשטימטע סומען פאר דעם צוועק. די הויפּט ארבעט וועט דורכגע־פירט ווערן אין אָנטעריאָ, וואו ס'איז דאָ 400 מייל פון וועג דורכצושניידן ביז דער מאַניטאָבער גרעניץ. מאַניטאָבאַ וועט גע־האָלפן ווערן צו פאַרענדיקן איר טייל פון דעם וועג ביז אָנטעריאָ, און סאַסקאַטשע־וואַן, אַלבערטאַ און בריטיש קאָלומביאַ קאָנען אויך עטוואס קריגן פאר די קור־צע שטרעקעס וועג וואס זיינען נאָך ביי זיי ניט פאַרענדיגט.

מר. בענעט האט געזאָגט, אז איצט זיי־נען דאָ אין לאַנד 117 טויזנט ארבעטס־לאָזע, און, אויב די לאַגע זאָל זיך ניט פאַרבעסערן, וועלן ווינטער זיין 177 טוי־זענט ארבעטסלאָזע. ער איז אָבער זיכער, אז מיט דער הילף פון די געהעכערטע טאריפן און "אנטי־דאַמפּינג" רעגולאַציעס זאָל געלינגען צו פאַרזאָרגן מיט ארבעט 25 טויזנט מענשן אין משך פון א פאָר חדשים צייט. מיט דער הילף פונ'ם טא־ריף האָפט ער ביסלאַכווייז צו לייזן די גאַנצע פראַגע פון דער ארבעטסלאָזיקייט.

מיטגלידער פון דער אָפּאָזיציע האָבן איבערגעשלאָגן מר. בענעטס רעדע מיט פראַגעס און באַמערקונגען. אייניקע האָבן זיך אָפּגעשטעלט אויף דעם, וואס מר. בענעט קערט צוריק אום די ארבעטסלאָ־זיקייט פראַגע צו די פּראָווינצן און זיינע הילף פּלענער. זיי האָבן אויך קריטיקירט זיינע פּלענער פאר דעם "נאַציאָנאַלן שליאך", וואס ער פאַרוואַנדלט אין א פּראָווינציעלער אונטערנעמונג, וואס איז א ווידערשפּרוך צו זיינע וואַל־הבטחות.

מר. בענעט האט דערקלערט, אז ער פּרובירט צו דערפילן זיינע הבטחות. ער איז ניט פאַראַנטוואָרטלאַך פאר הבטחות פון זיינע אָנהייננגער, וואס זיינען גע־מאַכט געוואָרן אָן זיין וויסן.

—(::)—

בלויז עטלאַכע אידישע צאָל באַאַמטע אין א״י

(ספּעצ. טעלעג. צו ד.א.וו. דורך "איטא")

ירושלים, סעפּט. 11 (איטא).— די העברעייאישע פּרעסע פון לאַנד איז אַלאַר־מירט דערפון, וואס אינ'ם צאָל דעפּאַרט־מענט איז די צאָל פון אידישע אָנגע־שטעלטע נישטיק קליין. זי ציינגט אָן, אז אין דער הויפּט ביוראָ פון דעם צאָל דע־פּאַרטמענט, אין ירושלים, איז צווישן 35 באַאַמטע בלויז איין איד. פון די 32 באַ־אַמטע אין חיפה זיינען בלויז 2 אידן, און אין פון די 60 אָנגעשטעלטע אין ירוש־לים בלויז 15 אידן. אין אַלע אַנדערע שטעט איז דאָ בלויז איין איד פון 60 צאָל באַאַמטע. צווישן די 15 באַאַמטע וואס גיבן אַכטונג אויפ'ן טאַבאַק־צאָל איז ניטאָ קיין איינציקער איד.

—(::)—

פערטל - מיליאָן דאָלערדיקע שריפה אין מאָנטרעאל

מאָנטרעאל, סעפּט. 10. — דריי פייער־לעשער זיינען דאָ פאַרוואונדעט גע־וואָרן אין א פערטל מיליאָן דאָלאַרדיקער שריפה אין א ווערהויז פון דער מייפּל ליף מילינג קאָ. די שריפה, גלויבט מען, איז פאַראורזאַכט געוואָרן פון ספּאָנטאַ־נעם אויפפּריים.

עס האט גענומען צוויי שעה איידער די פייערלעשער האָבן קאָנטראָלירט דעם פייער.

אידישער תושב פון רעדזשיינע געשטאָרבן

רעדזשיינע, סאַסק., סעפּט. 11 (ספּעצי־על צו ד. א. וו. פון אונזער קאָרעספּאָנ־דענט י. בערעזנער).— מר. נאַכמאַן שוואַרצפעלד, א חשוב'ער תושב פון רעדזשיינע, איז דאָ נעכטן געשטאָרבן אין עלטער פון 47 יאָר נאָך א קורצער קראַנקהייט.

ער לאָזט איבער אן אלמנה און 5 קינ־דער, — א זון סאָל, 20 יאָר, א טאָכטער בערטאַ, 19 יאָר, און דריי קלענערע קינדער.

מר. שוואַרצפעלד איז געבאָרן געוואָרן אין עסטרייך און איז געקומען קיין קאַ־נאַדע מיט 18 יאָר צוריק.

—(::)—

ארבעטסלאָזיקייט פאַרזיכערונג, קיר־צערע שטונדן און אָפּשטעל פון אימי־גראַציע, פאָדערט ארב. קאָנגרעס

רעדזשיינע, סאַסק., סעפּט. 11. — דער אַל־קאַנאַדער טריידס און לייבאָר קאָנגרעס וואס ווערט דאָ אָפּגעהאַלטן, באַטראַכטנדיק די ארבעטסלאָזיקייט לאַ־גע, האט זיך געווענדעט צו דער רעגי־רונג מיט די פאָלגנדיקע פאָדערונגען:

1. דעם איינפיר פון אן ארבעטסלאָ־זיקייט פאַרזיכערונג פּלאַן. 2. דעם איינ־פיר פון אן 8־שעה'דיקן טאָג און א פינף־טאָגיקער וואָך אין אַלע רעגירונגס ארבעטן; 3. דער פאַרבאָט פון ארבע־טער אימיגראַציע אין לאַנד, און 4. די רעגירונג זאָל אָננעמען די רעקאָמענדאַצי־עס געמאַכט אַנומלט פונ'ם צוזאַמענפאָר איבער ארבעטסלאָזיקייט.

די פאָדערונגען זיינען איבערגעשיקט געוואָרן צו פּרעמיער בענעט מיט'ן פאַר־לאַנג, אז זיי זאָלן אָנגענומען ווערן נאָך אויף איצטיקער סעסיע.

דער קאָנגרעס פאַרלאַנגט אויך, אז דאָרטן וואו ס'איז ניטאָ גענוג ארבעט פאר אַלעמען, זאָל די ארבעט פאַרטיילט ווערן גלייך צווישן אַלעמען.

לאַנגע דעבאַטעס זיינען אָנגעפירט גע־וואָרן איבער די רעזאָלוציעס, כאָטש פּרינציפּיעל זיינען ווייניק אויסזעצונ־גען געמאַכט געוואָרן קעגן זיי.

אומבאַקאַנטער אידישער יונ־גערמאַן געשטאָרבן אין שפּיטאָל

לעצטן דינסטאָג איז אין סענט ראָקס האָספּיטאַל, וויניפּעג, געשטאָרבן א יונ־גערמאַן, א איד, פון ארום 23 יאָר, וועל־כער איז דאָרט געלעגן שוין א היבשע צייט מיט שווינדזוכט, און קיינער האט וועגן אים ניט געוואוסט. ער האט דאָ ניט קיין באַקאַנטע אָדער קרובים. ס'איז געווען א דאַנק די באַזוכן אין שפּיטאָל פון דער כנסת ישראל סיסטערהוד, וואס מען האט אים דאָרט געפונען שוין אין זיינע לעצטע טעג.

דער קערפּער פון דעם פאַרשטאָרבענעם וועלכער האט אָנגעגעבן זיין נאָמען ווי צבי־הירש בענסאָן, פון ענגלאַנד, איז איי־בערגעגעבן געוואָרן צו דער חברה קדישה חסד של אמת, וועלכע האָבן אים באַער־דיקט אויפ'ן בית־עלמין פון היברו סיק בענעפיטס.

דריטקט אויס צופרידנהייט וואס באריכט פון מאַנדאַטן קאָמי־סיע איז אָנגענומען

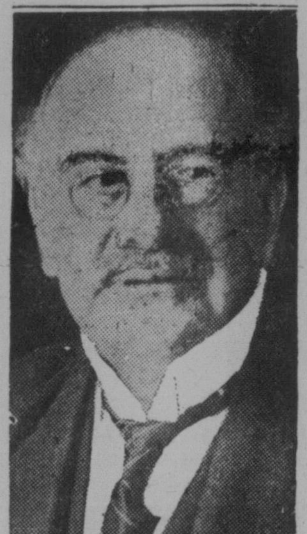

לאָרד מעלטשעט

ניו־יאָרק, סעפּט. 11 (איטא).— אָפּ־פאָרנדיק צוריק קיין ענגלאַנד אויף דער "אַקוויטאַניאַ", האט לאָרד מעלטשעט אין אן אינטערוויו אויסגעדריקט זיין צופרי־דענהייט דערמיט, וואס די פעלקער־ליגע האט אָנגענומען דעם באַריכט פון דער מאַנדאַטן קאָמיסיע.

"דערמיט ווערט אוועקגעשטעלט דער סטאַטוס פון דער מאַנדאַטן מאַכט אויף א פעסטן באַזיס," — האט ער געזאָגט. — "איך האָף, אז די מאַנדאַטן קאָמיסיע וועט ווייטער זען דורכצופירן אירע מאַנ־דאַט פאַרפליכטונגען אויף א געהעריקן אופן. די פּאַסירונגען אין זשענעוואַ זיי־נען א גרויסע דערמוטיקונג פאר אונז".

—(::)—

אידישע אימיגראַציע וועט ניט ליידן פון נייע באַשריינקונגען געפּלאַנט אין פאַר. שטאַטן

ניו־יאָרק, סעפּט. 11 (איטא). — די נייע אימיגראַציע געזעצן וועלן וואַר־שיינלאַך ניט האָבן קיין שטאַרקע ווירקונג אויף דער אידישער אימיגראַציע ביז צו א געוויסער מאָס. די דאָזיקע אינפאָר־מאַציע האט געקראָגן די "איטא" פון מר. אַסאָפּסקי, הויפּט פאַרוואַלטער פון "האיאס". מר. אַסאָפּסקי האט דערקלערט אז די אַלגעמיינע אידישע אימיגראַציע צו די פאַראייניקטע שטאַטן באַשטייט פון פאַ־מיליעס וואס עלטערן שיקן נאָך יונגע קינדער און קינדער שיקן נאָך זייערע עלטערן. די דאָזיקע אימיגראַנטן וועלן אָן שוועריקייטן קאָנען אַריינקומען אויב זיי וועלן קאָנען באַווייזן אז זיי וועלן ניט פאַלן צו לאַסט.

וואַשינגטאָן, סעפּט. 11 (איטא). — דער סטייט דעפּאַרטמענט האט דאָ אַנאָנ־סירט, אז די אימיגראַציע קוואָטאַס פון פּוילן, רוסלאַנד, ליטע, טשעכאָסלאָוואַ־קיע, רומעניע, אונגאַרן, דייטשלאַנד און פּאַלעסטינע, האָבן זיך אויסגעשעפּט אין דעם לעצטן פיסקאַלן יאָר, וואס האט זיך פאַרענדיקט מיט'ן יוני מאָנאַט, 1930. די דאָזיקע לענדער זיינען געווען דער הויפּט קוואַל פון אידישער אימיגראַציע קיין אַמעריקע.

אין פאַרלויף פון לעצטן לויפנדן יאָר, זיינען אַריינגעקומען אין די שטאַטן 44,676 אימיגראַנטן, פון דער צאָל זיי־נען געווען 11,526 אידישע אימיגראַנ־טען.

אַטלאַנטיק סיטי, סעפּט. 11 (איטא). — ביז די לאַגע פון ארבעטסלאָזיקייט וועט זיך ניט פאַרבעסערן אין די פאַר־אייניקטע שטאַטן, איז די אַמעריקאַנער ארבעטער פעדעראַציע צו גונסטן אז די גאַנצע אימיגראַציע זאָל פולשטענדיק אָפּ־געשטעלט ווערן — אפילו די קוואָטאַ אימיגראַציע. די דאָזיקע דערקלערונג האט געמאַכט וויליאַם גרין, פּרעזידענט פון דער "אַמעריקאַן פעדערייששאַן אָף לייבאָר", נאָכדעם ווי דער עקזעקוטיוו קאַנסיל האט אָפּגעהאַלטן א זיצונג און האט פאַרהאַנדלט די דאָזיקע פראַגע.

—(::)—

אָרגאַניזאַציע פון אידישע "רי־טייל גראָסערס" באַפעסטיקט זיך

דינסטאָג איז אָפּגעהאַלטן געוואָרן די פינפטע פאַרזאַמלונג פון דער "ריטייל גראָסערס אַסאָסיאיישאַן", אין שטיימאַנס זאַל. איבער הונדערט מיטגלידער זיינען אָנוועזנד געווען.

באַריכטן פון פאַרשיידענע קאָמיטעטן זיינען אָפּגעגעבן און גוט גענהייסן געוואָ־רן. אַדוואָקאַט אָווערבאַך האט גערעדט וועגן דער פראַגע פון א טשאַרטער. די קומענדיקע פאַרזאַמלונג וועט אָפּגעהאַל־טען ווערן דעם 9טן אָקטאָבער.

רומענישער דיפּלאָמאַט דערוויילט פּרעזידענט פון פעלקער־ליגע

זשענעוואַ, סעפּט. 10. — די 11טע פאַרזאַמלונג פון דער פעלקער ליגע, וואס האט דאָ היינט געעפנט איר זיצונג, האט דערוויילט ניקאָלאַס טיטולעסקו, געוועזענער רומענישער אַמבאַסאַדאָר אין לאָנ־דאָן, פאר איר פּרעזידענט. ער האט גע־קראָגן 46 שטימען פון 50. די נעמען פון אַנדערע קאַנדידאַטן זיינען ניט אַנאָנ־סירט געוואָרן.

צעזאַר צומעטאַ, פון ווענעצועלאַ, האט געעפנט די זיצונג ווי א צייטווייליקער פּאַרזיצער.

דינאַ גראַנדי, איטאַליענישער אויסערן מיניסטער, איז אוועקגעפאָרן צוריק קיין רוים, ניט וואַרטנדיק אפילו אויף דער עפענונג פון דער סעסיע. זיין אָפּפאָר האט אַרויסגערופן פאַרשיידענע פּירושים, אָבער די איטאַליענישע קרייזן באַהויפּ־טען, אז ער האט פּשוט קיין צייט ניט געהאַט צו פאַרבלייבן, ווייל זיינע פליכטן פאָדערן אים צו זיין אין ביוראָ אין רוים.

די זיצונג האט זיך געעפנט מיט אויס־דרוקן פון סימפּאַטיע פאר די געליטענע פונ'ם אָרוגאַן אין סאַנטאָ דאָמינגאָ, און מיט רעדעס צום אָנדיינק פון די פאַר־שטאָרבענע מיטגלידער פון דער ליגע, גוסטאַוו שטרעזעמאַן, פון דייטשלאַנד, און פרידטיאָף נאַנסען, פון נאָרוועגיע. ביידע זיינען הויך געלויבט געוואָרן פאר זייערע ביישטייערן צום אַלוועלטלאַכן פרי־דען און צו דער פעלקער ליגע.

א. לערמאַן ווערט געזוכט

א. לערמאַן פון בריטשיין, בעסאַראַביע, ווערט געזוכט פון זיינע פאַרצווייפלטע עלטערן וועלכע געפינען זיך אין בריט־שיין, בעסאַראַביע.

א. לערמאַן איז געקומען אין קאַ־נאַדע דורך דעם בוקאַרעסטער "האיאס". ער איז געווען די ערשטע צייט אין מאָנ־טרעאַל, מיט זעקס יאָר צוריק. זיין לעצ־טער אַדרעס איז געווען: 415 — עוועניו "די". סאַוט, סאַסקאַטון, סאַסק.

ווער עס ווייסט פון אים איז געבעטן צו מעלדן צו א. ראַבינאָוויטש, 474 סעל־קירק עוועניו.

בריאַן וועט היינט פאָרשלאָגן זיין פּלאַן פון אייראָפּייאישער פעדעראַציע

זשענעוואַ, סעפּט. 11.— די היינטיקע זיצונג פון דער פאַרזאַמלונג פון דער פעלקער־ליגע קאָן זיין א היסטאָרישע אין איר באַדייטונג. אויף דער זיצונג, ווערט דערוואַרטעט, וועט דער פראַנצויזישער אויסערן מיניסטער, אַריסטיד בריאַן, אָנ־צייכענען זיין פּלאַן פון אן אייראָפּייאי־שער פעדעראַציע, מיט וועלכן ער טראָגט זיך שוין ארום א לייגערע צייט.

סער ראָבערט באָרדען, קאַנאַדער פאָר־טרעטער ביי דער פאַרזאַמלונג, וועט עפענען די דעבאַטע, ווי דער פאָרזיצער פון דער פּאָליטישער קאָמיסיע.

אין די לאָבים פון דער ליגע גייט אָן א וואַרימע דיסקוסיע וועגן דעם, ווער וועט פאַרנעמען קאַנאַדעס פּלאַץ ווי א צייטווייליקער מיטגליד פון דעם ראַט פון דער ליגע, נאָכדעם ווי קאַנאַדעס טערמין ענדיקט זיך קומענדיקן מאָנטאָג. פון די בריטישע דאָמיניאָנס איז דער אירישער פרייער שטאַט דער איינציקער, וואס האט אַספּיראַציעס אויף דער פּאָזיציע. אָבער ביינג קעמפט שטאַרק פאר דער פּאָזיציע, באַזירנדיק אירע פּרעטענזיעס אויף איר גרויסער באַפעלקערונג.

דריי אידישע קינדער קריגן "היי־סקול" סקאָלאַרשיפּס

נענסי דאַנער

עני סיידמאַן

דריי נאָרט־ענדער אידישע קינדער זיי־נען דאָס יאָר געווען צווישן די געווינער פון סקאָלערשיפּס אינ'ם גראַדואירונג קלאַס פון סט. דזשאָנס טעכניקאַל היי־סקול. זיי זיינען:

עני סיידמאַן, טאָכטער פון מר. און מרס. וו. סיידמאַן, 105 סאַלטער סט., דעלטאַ פּיי עפּסילאָן סאָראָריטי סקאָלער־שיפּ, $100.

נענסי דאַנער, טאָכטער פון מר. און מרס. פּרעד דאַנער, היי־סקול סקאָלער־שיפּ, $65.

פּאָול שיין, זון פון מר. און מרס. שיין (דראָגיסט), ערשטן פּריז, $100.

פאַרמאַסקירטע באַנדע לינטשט צוויי נעגערס אין מיסיסיפּי

סקובאַ, מיס., סעפּט. 11.— א פאַר־מאַסקירטע באַנדע פון 15 פּערזאָן איז איבערגעפאַלן צוויי דעפּיוטי שעריפס און האט ביי זיי ארויסגעריסן צוויי אַרעס־טירטע נעגערס, וועלכע דער המון האט גלייך אויפגעהאַנגען אויף ביימער.

די צוויי נעגערס זיינען פאַרהאַלטן גע־וואָרן אויף דער קלאַגע פון רויבעריי. מר. און מרס. טאָמאַס מעקאַי, וועלכע זיינען דאָ דורכגעפאָרן פאַרביי פון קאַלי־פאָרניע צו זייער היים אין דזשאָרדזשיאַ, האָבן דערציילט, אז די צוויי נעגערס האָ־בן אָפּגעשטעלט זייער אויטאָמאָביל מיט סיגנאַלן און האָבן ביי זיי דערנאָך צוגענ־נומען צירונג אויף 42 דאָלאַר, און אויף דעם סמך זיינען זיי ארעסטירט געוואָרן.

די באַנדע האט געבונדן די דעפּיוטי שעריפס צו א בוים, און נאָכדעם ווי זיי האָבן זיך ספּראַוועט מיט זייער בלוטיקער ארבעט, אויפהייננגענדיק די נעגערס, האָ־בן זיי פריי געלאָזן זיי.

—(::)—

שטיינבערג און כאָר אין כנסת ישראל שול

דער קאָמיטעט פון דער כנסת ישראל שול בעט אונז צו מעלדן, אז שבת 12 אזייגער ביינאַכט, וועט חזן שטיינבערג מיט זיין כאָר זאָגן סליחות, און דער קאָ־מיטעט בעט אַלע אידן קומען צו סלי־חות.

וואָס אויף דער וועלט קאָן פאַרלויפן

אין פּוילן וועט מען מוזן גיין אין מרחץ

אין פּוילן איז ניט לאַנג צוריק גע־פּלאַנט געוואָרן א געזעץ צו צווינגען יעדן בירגער פון לאַנד צו גיין אין באָד כאָטש איין מאָל א חודש.

לויט דעם דאָזיקן געזעץ, וועט יעדער איינער וואס האט א וואַנע אין הויז זיין פריי פון צו גיין אין אן עפנטלאַכער באָד, אָננעמענדיק אז די וואַנע ווערט באַנוצט ניט בלויז אויף צו וואַשן קינ־דערשע ווינדעלאַך אין איר . . .

אָבער וואַנעס אין די הייזער זיינען אין פּוילן אפשר נאָך זעלטענער, ווי אין אונזערע קאַנאַדער שטעט הייזער אָן וואַ־נעס.

און די גרעסטע מערהייט פון די פּוי־לישע בירגער, וועט, לויט דעם דאָזיקן געזעץ־פּראָיעקט, מוזן ארומטראָגן זיך מיט א באָד־קאַרטל, וואס דאַרף אָפּגע־שטעמפּלט ווערן איין מאָל יעדן חודש פון א באַאַמטן, צו דערווייזן, אז די באַטרע־פענדיקע פּערזאָן האט באַזוכט א באָד.

דער געזעץ באַציט זיך אָבער ניט אויף קינדער אונטער 10 און אויף זקנים אי־בער 70.

עס ווערט ניט געזאָגט, אויב חסידים, וואס גייען אַלע טאָג אין מקוה, וועלן באַפרייט ווערן פון דער באָד־גזירה . . .

* * *

א האַרץ איז "לינק" געשטימט

מעג א מענש זיין א סאָציאַליסט צי א קאָמוניסט, אָדער גאָר א "בורזשוי", א רעכטער צי א לינקער, א גביר צי אן אָרי־מאַן, א אידישיסט צי א העבראַאיסט, — אָבער זיין האַרץ איז אַלע מאָל אויף דער לינקער זייט.

און טאָמער פּאַסירט עס אַמאָל פאַר־קערט, קאָן עס איינער לאַנג ניט אויס־האַלטן, ווען ער איז אפילו אן עקסטרע־מער מאָנאַרכיסט.

אין וואַשינגטאָן, ד. ק., איז געווען אַזאַ בחור'ל, וועמעס האַרץ איז געווען אויף דער רעכטער זייט.

זיין נאָמען איז געווען מייק קאָלאָס. ער איז געווען א וואויל אינגל און האט געלערנט זייער גוט אין "סקול", — אָבער זיין האַרץ איז אַלע מאָל געווען זייער שוואַך און ער האט זיך געהאַלטן אין איין דאָקטערן.

צום סוף האט ער געמוזט אויפהערן גיין אין שול צוליב זיין שוואַכן האַרץ, און אַנומלט איז ער געשטאָרבן אין עלטער פון 17 יאָר.

ער איז געווען איינער פון די זייער זעלטענע פאַלן, וואס א מענש ווערט גע־באָרן מיט'ן האַרץ אויף דער רעכטער זייט.

* * *

א שלאַכט מיט א קלאַפּער שלאַנג א מייל איבער דער ערד

א שלאַנג איז ניט קיין אָנגענעמע באַגעגעניש ערגעץ ניט — באַזונדערס ווען דאָס איז א קלאַפּער־שלאַנג ("רעט־לער"), — איינער פון די געפערלאַכסטע שלאַנגען אויף גאָטס ערד, — און ווען איר באַגעגנט זיך נאָך מיט דעם פּנים־אל־פּנים אויף אן עראָפּלאַן, 4,500 פוס איבער דער ערד.

אַזאַ "אומאָנגענעמע" דערפאַרונג האט אַנומלט געהאַט א געוויסער א. וויגינס, פון דאַדזש־סיטי, קענזאַס, — א "סיילס־מאַן", וואס טרייבט אָפּט עראָפּלאַנען פון פאַרגעניגן וועגן.

ווען וויגינס איז געווען 4,500 פוס הויך מיט זיין עראָפּלאַן, האט ער פּלוצים צו זיין שרעק באַמערקט א גרויסן "קלאַפּער" שלאַנג אין עראָפּלאַן. דער "בלינדער פּאַסאַזשיר" האט זיך אָפּנים אַריינגעגנב'עט ווען דער עראָפּלאַן איז געווען אויף דער ערד.

ביידע שונאים האָבן דאָ פאַרשטאַנען די ערנסטקייט פון דער לאַגע, — און א קאַמף האט זיך באַלד אַנטוויקלט, אויף לעבן און אויף טויט.

דער מענש האט געזיגט. דער שלאַנג איז באַלד געפלויגן אויף דער ערד פון דער הייך פון וואַסערע פינף טויזנט פוס. — און טאַקע אן א פּאַראַשוט אויך . . .

אָבער דער זיגער איז אויך ניט ארויס א גאַנצער. ער האט געקראָגן שטאַרקע קלעפּ פונ'ם שלאַנג און האט אַריינגע־קראָגן א פּאַרציע גיפט.

וויגינס איז גלייך אַראָפּ מיט'ן עראָ־פּלאַן, לאַנדנדיק מיט גרויס מסירת נפש אויף א פאַרם. דער פאַרמער האט אים גע־געבן די ערשטע הילף און האט באַלד גע־בראַכט א דאָקטאָר, וואס האט געמאַכט די נויטיקע איינשפּריצונגען פון קעגן־גיפט.

עס ווערט געהאָפט, אז וויגינס וועט גאַנץ זיין.

* * *

א מציאה

דאָס האט פּאַסירט מיט א פּאָר וואָכן צוריק אין גאַלט, אָנטעריאָ.

טאָמאַס האָבאַרד, אן איינוואוינער פון דער שטאָט, האט גענומען א שטיקל בלייענע רער פון א קופּע אַלטוואַרג וואס וואַלגערט זיך שוין 15 יאָר, אַריינצושלאָ־גען דערמיט א טשוועקל, נוצנדיק די רער ווי א האַמער.

האַלטנדיק דאָס שטיקל רער אַזוי אין האַנט, האט ער באַמערקט עפּעס פּאַ־פּירלאַך אין לאָך פון רער. דאָס האט אים פאַראינטערעסירט, און ער האט אָנגעהוי־בן ארויסשלעפּן אַזוי די פּאַפּירלאַך פון רער.

ער האט אַזוי ארויסגעשלעפּט אַכט 10־דאָלערדיקע גוטע קאַנאַדער באַנקנאָ־טען, — א סך־הכל פון אַכציק דאָלאַר.

די באַנקנאָטן זיינען געווען פון יאָר 1907, נאָך פון קעניג עדוואַרדס צייטן.

ווי אַזוי דאָס געלט איז געקומען אין לאָך פון דער רער הויבט מען ניט אָן צו פאַרשטיין.